

Hebben de waterschappen, volgens de grondwet, regt van wetgeving?

II.

Het *Handelsblad* beroept zich, om zijne meening te staven, op de geschiedenis der wording van art. 192. In het XXVste der ontwerpen van grondwets-herziening van 8 maart 1848, las men, dat »nieuwe politie-verordeningen voor de waterschappen moesten worden vastgesteld, overeenkomstig reeds reglementen en door tusschenkomst der Staten aan den Koning onderworpen.» In het ontwerp der commissie (11 april) werd dit opzettelijk weggelaten; de commissie wilde voor de geheele organisatie eenig en alleen naar de algemeene wet verwijzen. Noch het eene, noch het andere vond goedkeuring bij de regering, welke (19 juni) het tegenwoordig art. 192 voordroeg, slechts weinig afwijkende van art. 220 der grondwet van 1840 en deze afwijking nog eerder tot magtsvermindering der waterschappen, zoo als in de Memorie van Toelichting werd uiteengezet. In het Voorloopig Verslag werd daarop gevraagd: »of de (in art. 191) bedoelde wet aan de heemraadschappen, enz. de bevoegdheid zal kunnen geven, om bij hunne reglementen straffen te bedreigen?» en de regering antwoordde: »dat die te maken wet of zelve straffen zal bedreigen, of de strafbepalingen van het Wetboek van Strafrecht zal inroepen, of het bedreigen der straffen aan de Provinciale Staten zal overlaten; doch dat die bevoegdheid aan de heemraadschappen, enz. even weinig kan worden toegekend, als het hun moet worden opgedragen, zelve nieuwe reglementen te maken.» Zoowel in de enkele als dubbele Tweede Kamer bevestigde de minister DE KEMPENAER het ondoelmatige van de door velen gewenschte autonomie en achtte het »onmogelijk aan de talrijke waterschappen de bevoegdheid toe te kennen, welk voor zich, reglementen en keuren te maken en zelfstandige wetgevende magt uit te oefenen.» En onmiddellijk na dit betoog zijn de artt. 191 en 192 aangenomen.

Uit de bovenstaande historische schets der wording van art. 192 trekt het *Handelsblad* de volgende gevolgtrekking:

»De wil der meerderheid, die ze aannam, was duidelijk deze, dat de algemeene wet de politie-verordeningen zoude behelzen, of dat zij de magt, om ze te maken, aan de Provinciale Staten zoude delegeren.»

Wij zien niet in, dat deze historische herinnering veel tegen de bevoegdheid der waterschappen om keuren te maken, bewijst. Uit de aanhaling van het *Handelsblad* zelf blijkt, dat de Kamer zich informeerde, niet of de waterschappen bevoegd bleven keuren te maken, maar of zij bevoegd zouden zijn, zelve de straffen, op de overtreding der keuren, te bepalen, en dat de regering hierop antwoordde: dat de straffen zouden bepaald worden of bij de algemeene wet, of krachtens het Wetboek van Strafrecht, of bij het provinciaal reglement. Het tegenwoordig ontwerp, dat het regelen der strafbepalingen ten doel heeft, is

duis geheel in den geest van dit antwoord. Het beroep op het betoog van den heer DE KEMPENAER is niet gelukkig. Uit de aangehaalde woorden blijkt duidelijk, dat de ex-minister het onderscheid van *reglement* en *keur* niet gevat had. Herinnert men zich daarenboven de wonderbaarlijke denkbeelden door den heer DE KEMPENAER in der tijd in de Kamer, over de autonomie en zelfstandigheid van provinciën en gemeenten uitgesteld, zoo zal men moeten erkennen, dat deze autoriteit al zeer weinig gewigt in de schaal legt, en dat het geenszins voor een bewijs mag gelden, dat de heer DE KEMPENAER iets »onmogelijk» achtte. Doch in het algemeen ontzeggen wij alle mogelijkheid van een vooronderstelde bedoeling, aan dien »wil der meerderheid,» wier uitspraken ons het *Handelsblad* als authentieke interpretatiën wil opdringen. De geschiedenis en wording van een beginsel na te gaan is zeer nuttig, zoodra er duisterheid of twijfel over den zin heerscht, maar wanneer de woorden duidelijk en ondubbelzinnig zijn, is niemand bevoegd daaraan, wegens onderstelde of aangewezen bedoeling, eene andere beteekenis te geven. Niet de wil des wetgevers bindt ons, maar de woorden der wet. Welke beteekenis de Edel Mogende Kamer en de Burgerzinnige ministers in de grondwet wilden leggen, gaat ons niet aan; wij zijn de slaven van het woord en niet der overlevering.

De Memorie van Toelichting stelt nog één argument op den voorgrond, dat wel verdient in aanmerking genomen te worden, omdat het een beginsel stelt, dat in vele andere gevallen tot regel kan dienen. In het verslag der ex-Tweede Kamer van 23 maart 1848, werd beweerd, »dat autonomie alléén aan de grondwet kan worden ontleend, en dat deze haar, »wilt zij er van zwijgt, aan de waterschappen niet toekent.» De Memorie antwoordt hierop: »Dit beweren schijnt niet juist. Zoo de grondwet de autonomie der provinciën en gemeenten bijzonderlijk regelt en moest regelen, zij heeft hierdoor het bestaan niet uitgesloten van al die andere publieke en bijzondere zedelijke lichamen, die zich, volgens onze wetten, binnen de grenzen door die wetten en andere openbare verordeningen afgebakend, naar eigen bepalingen besturen. Een regt, dat, aan alle zedelijke lichamen eigen, aan de waterschappen als zoodanige van zelf behoort; en om hun te kunnen worden betwist, bepaaldelijk zou moeten zijn ontzegd. — Dit nu heeft de grondwet niet gedaan; zij heeft het tegendeel gedaan. Art. 192, de Provinciale Staten bevoegd verklarende, onder goedkeuring des Konings, in de bestaande inrigtingen en reglementen der waterschappen veranderingen te maken en nieuwe vast te stellen, heeft het voorbeeld onzer vroegere grondwetten, met name van art. 220 der grondwet van 1840, gevolgd.» En later: »Zoo opgevat, huldigen de bepalingen van art. 192 een regt van gebieden en verbieden, dat eigenaardig aan elk bestuur, zal het aan zijne roeping beantwoorden, toekomt; dat aan de besturen der waterschappen

sinds eeuwen behoorde en nooit werd betwist; dat, bij art. 20 der wet van 9 oktober 1841 (*Staatsblad* no. 52) uitdrukkelijk erkend, aan geheel die wet doorgaans te gronde schijnt te liggen. — De wet, door art. 191 der grondwet gevorderd, kan de keuren der waterschappen aan eene bekrachtiging der Gedeputeerde Staten onderwerpen. Maar deze politie-maatregelen voor elk waterschap, niet dan door de Provinciale Staten, in volle vergadering, te laten vaststellen, dit ware eene hoogst nadeelige en in vele provinciën onmogelijke centralisatie, waardoor men de waterschaps-besturen zou verlammen, en hen van de handhaving van belangen, die hun beter, dan aan eenig gezag daarbuiten zijn toevertrouwd, zou onttrekken.»

Omdat het waterschap zedelijk ligchaam is, omdat het een eigen, afzonderlijk bestaan heeft, komt het de bevoegdheid toe zich — met inachtneming der wettige grenzen — naar eigene regels te besturen. Dit is de eigenlijke, ware grond van alle zelfregering. De bevoegdheid komt niet van buiten; zij bestaat, zoodra het ligchaam bestaat; zij kan beperkt en ontnomen worden, maar waar zij niet beperkt en ontnomen is, werkt zij uit zich zelve. In eenen constitutioneelen staat kan dit beginsel niet te zeer aangedrongen worden; de zelfstandigheid en bevoegdheid van zelfregering is de algemeene regel, die niet bewezen, maar welks uitzonderingen bepaaldelijk moeten uitgedrukt en aangetoond worden. Het ligt in het wezen van elk geconstitueerd ligchaam, zoowel als in het wezen van elk individu, zelfhandelend en zelfwerkend op te treden; bevoegdheid, om in zijnen kring te scheppen, is het lovens element van personen en vereenigingen. Zonder dat zijn zij doelloos.

Het *Handelsblad* keert de woorden der Memorie van Toelichting: »de grondwet ontnam aan de waterschappen de autonomie niet, maar bekrachtigde die veeleer door ze als zedelijke lichamen, — zij het dan onder toezigt der Staten — te laten bestaan; als zedelijke lichamen kunnen zij zich naar eigene huishoudelijke bepalingen besturen,» om. Het *Handelsblad* schijnt de kracht van het »als zedelijk ligchaam» niet te vatten, of te ontkennen. Het schijnt de bevoegdheid niet te beschouwen als een wezenlijk bestanddeel en natuurlijk gevolg van het bestaan van het ligchaam, maar als een vreesd, van elders komend toevoegsel, dat naar willekeur gegeven of onthouden kan worden. Uit dit verschil van opvatting en begrip, is het verschil over de grondwettigheid ligtelijk verklaarbaar, maar wij zijn overtuigd, dat een nader grondig onderzoek de juistheid van het argument, aan de natuur van het zedelijk ligchaam ontleend, boven twijfel zal stellen.

Wij eindigen met eene opmerking, die met het onderwerp van het verschil niet onmiddellijk in verband staat, maar die, dunkt ons, duidelijker aan toont, hoe weinig ontwikkeld over het algemeen onze begrip is over het zedelijk ligchaam. Het *Handelsblad* ontzegt, dat het waterschap — bevoegd-

heid, tot wetgeving omdat de grondwet niet geene wetgevende magt heeft? Dit is dus aannemen, dat zedelijke lichamen uit zich zelven geene bevoegdheid van zelf-regeling hebben. En terstond hierop volgt: »... dat zij daarom niettemin alle regten van zedelijke lichamen genieten, ook dat van bij huishoudelijk reglement aan hunne leden (dat is de bestuurders (?)) zekere contractuele boeten op te leggen, maar niet om strafwetten te maken, die naar buiten zullen werken? Hoe dit te rijmen? van waar deze speciale bevoegdheid als uitzondering op den regel der algemeene onbevoegdheid? Heeft het ligchaam magt het weigerachtig lid, d. i. den bestuurder — de gevolgtrekking vallen wij niet — te dwingen tot het voldoen der »contractuele boete»? en zoo ja, is dit dan niet eene »naar buiten werkende» straf? Wanneer het ligchaam onbevoegd is — tenzij met bijzondere vergunning — wetgeving uit te oefenen, van waar ontleent het dan thans deze bevoegdheid van strafwetgeving? De naam »contractuele boete» mag ons niet van den weg afleiden; boete is straf. Men kon even goed »contractuele geeseling» of contractueel brandmerk» bedingen. Juist dat woord contractueel toont aan, dat wij aan het dolen zijn. Als het ligchaam uit zich zelven onbevoegd is, kan het door een contract met zijne leden niet bevoegd gemaakt worden. Want de leden — de individuele deelhebbers — zijn volkomen onbevoegd tot eenige wetgeving; hoe kan dan hunne opdracht een regt geven dat zij niet hebben, waarover zij niet beschikken kunnen? Twee onbevoegdheden kunnen geene bevoegdheid scheppen. Waarover zou gecontracteerd worden? Over het regt des ligchaams? Dat regt bestaat niet; het ligchaam heeft het nog niet; de individu heeft het nooit gehad. Erkent men niet, dat het ligchaam als zodanig, en omdat het als ligchaam bestaat, bevoegdheid van zelf-regeling heeft, zoo moet men — wil men consequent blijven — ook de bevoegdheid tot het opleggen der »contractuele boeten» ontkennen; want heeft het ligchaam geene bevoegdheid uit zich zelven, noch de individu die lid van het ligchaam is, zoo valt alle grond, om een regt der vereeniging, buiten dat der gecontracteerde bevoegdheid, geldend te maken, weg.

Buitenlandsche berigten.

DUITSCHLAND.

Hamburg, 5 maart. In de Deensche Tweede Kamer werd op 2 maart gehandeld over de buitengewone staats-leening. Het finantiel comité stelde voor het ontwerp aan te nemen, met het oog vooral op de mogelijkheid van het weder uitbarsten van den oorlog. Met 80 tegen 2 stemmen werd dan ook, na lange discussie, tot de tweede lezing besloten.

München, 5 maart. In de zitting der Tweede Kamer van heden, antwoordde de minister van Buitenlandsche Zaken op eene interpellatie van Prins Watterstein, dat de regering voornemens was, eene geheele reorganisatie van het gemeentewezen voor te stellen, en het wets-ontwerp daartoe betrekkelijk, zoo spoedig mogelijk aan de wetgeving zou indienen. De aanstaande zitting is bepaald op woensdag, wanneer men met het ontwerp van het driekoningverbond zal worden begonnen. Deze ontwerpen worden hier met de levendigste belangstelling te gemoet ziet. — Naar wij zoo even vermelden, zou de ratificatie van het nieuwe driekoningverbond door Beieren nog heden plaats hebben, waarna de andere regeringen wel spoedig zullen volgen.

— De gezamenlijke, met verlof afwezige soldaten zijn heden teruggeroepen.

Berlijn, 5 maart. Men houdt het tegenwoordig voor niet onwaarschijnlijk, dat ons kabinet zijnen gezant uit Hannover zal terugroepen, omdat dit land

zich of als een vijand of als een bondgenoot gedraagt. Men voert er bij, dat dit misschien reeds zou geschied zijn, indien men niet in aanmerking had genomen, dat de verwantschaps-betrekkingen bestaan tusschen het huis Hohenzollern en het Hannoverische koningshuis. — Voor het geval, dat de loopende geruchten nopens eenen opstand in Wurtemberg mogten bevestigd worden, zal men, om niet andermaal ondank in te oogsten, waarschijnlijk van hieruit geene troepen tot herstel der rust in Wurtemberg laten oprukken, maar dezen keer het vervullen van die taak eens overlaten aan Oostenrijk.

Berlijn, 6 maart. De Staats-Anzeiger bevat heden de afkondiging van de door beide Kamers aangenomen wet, betreffende de aflossing der reallasten.

— Hetzelfde officiële blad behelst verder het volgende bericht: »Verscheidene openbare bladen hebben in den laatsten tijd geruchten verspreid, welke bij een groot gedeelte van het publiek de vrees hebben doen ontstaan voor versterking van den Europeeschen vrede, ten gevolge der Zwitsersche aangelegenheden en de quaestie van Neuchâtel. Wij zien ons in staat gesteld, deze geruchten tegen te spreken, en ter geruststelling van het publiek te verzekeren, dat de Koninklijke regering geene maatregelen heeft ontworpen of doen voorzien, welke tot versterking van den Europeeschen vrede op eenig punt zouden kunnen leiden.

Keulen, 8 maart. Eene telegraphische dépêche uit Berlijn van gisteren middag, meldt het volgende: »Uit goede bron wordt mij zoo even de verzekering gegeven, dat de meermalen verspreide geruchten, alsof Oostenrijk, voor zooveel de politiek aangaat, bepaalde vereenigings-voorstellen gemaakt heeft, ongegrond zijn. — In de additionele akte zullen door Pruisen geene veranderingen worden voorgesteld. — Bij den raad van bestuur heerscht de meest mogelijke overeenstemming.

In weerswil van dit bericht schijnt het nogtans zeker te zijn, dat een verbond der vier Duitsehe Koninkrijken in der daad bestaat. Op 4 maart zou de Beijersche regering het verbond reeds geratificeerd hebben.

— Uit Emden meldt men, dat het vroeger gemaakte plan, om eenen spoorweg van hier over Leer en Lingen naar Munster aan te leggen, wederom is opgevat. Men meent zich te mogen vleijen dat het door de Kamers zou worden goedgekeurd, vermits de voorstanders van de zoogenaamde West- en Zuidoostbaan zich vereenigd hebben om beide of geen der wegen tot stand te brengen; ook geloof men dat de noodige fondsen wel te vinden zouden woen. Het schijnt echter dat de Hannoverische regering ditmaal de zaak niet aan de Kamers zal onderwerpen, en om verschillende redenen, zooals hier dan aan de hand te worden zal worden.

BELGIË.

Brussel, 7 maart. De vereeniging der Bergpartij met de legitimisten welke li. dinsdag het kabinet, ten opzichte der wet op de maïres, in de afdelingen der Fransche Wetgevende Vergadering eene nederlaag heeft doen lijden, schijnt hetzelfde eene andere, wel is waar minder belangrijke, voor te bereiden, maar die toch eene zekere beteekenis heeft. De commissie, benoemd om het verzoek tot magtiging, om eene vervolging in te stellen tegen den heer Michel (van Bourges), te onderzoeken, schijnt tegen het verleenen dier magtiging te zullen concluderen.

De vergadering heeft zich gisteren bezig gehouden met het voorstel van den heer de Molun betreffende de ongezonde woningen der arbeidende klasse. De eerste artikelen van het voorstel werden aangenomen.

Alles voorspelt dat de kiezers zeer ijverig zullen deelnemen aan de verkiezingen die aanstaanden zondag te Parijs zullen plaats hebben; zoo als wij voorzagen zat er, noch van den eenen, noch van den anderen kant, eene verdeeldheid van eenig belang bliken te bestaan. Van de legitimistische dagbladen heeft er zich een, de Union, zoo als wij gisteren reeds zeiden, ronduit vereenigd met de lijst der Union électorale; een ander, de Opinion publique, houdt zich geheel stil en geeft geene lijst; het derde, de Gazette de France, schijnt alleen eene soort van oppositie te willen voeren, maar geen enkele kandidaat wordt door hetzelfde aanbevolen. De bonapartistische bladen sluiten zich aan de drie gemiddelde kandidaten.

Op eenige weinige uitzonderingen na, bestaat dezelfde overeenstemming tusschen de democratische bladen.

Er is heden geen nieuws uit Italië.

Brieven uit Weenen, aankomende in de Deutsche Reform, beweren, op grond van brieven uit Athene, over Triëst ontvangen, dat zij den zin kennen van het antwoord, door den heer Wyse gegeven op de collectieve nota betrekkelijk het embargo gelogd op schepen onder Grieksche vlag, die bij vreedse maatschappijen verzekerd zijn; eene nota die hem was toegezonden door al de legatien in Griekenland, met uitzondering van die van Turkije. De Engelsche gezant zoude de verzekering hebben gegeven, dat eigendommen, niet toebehoorende aan Grieksche onderdanen en deel uitmakende van genomen ladingen, teruggegeven zouden worden, maar dat de Engelsche regering volstrekt geene verantwoordelijkheid konde op zich nemen ten opzichte van het vervallen van wissels, consignatien enz.

De berigten uit Spanje zijn heden ten eenenmale

onbelangrijk; de provinciale verkiezingen worden in goede orde voortgezet, Men geloof dat de partij der regering de meerderheid zal bekomen.

Binnenlandsche Berigten.

's Gravenhage, 8 maart. De minister van Binnenlandsche Zaken heeft beslist, dat de eigenaren van heerlijkheden niet meer gerechtigd zijn, om eenige recognitie te heffen voor het regt van voordragt of aanstelling tot openbare betrekkingen, onder anderen bedoeld bij art. 13 van het reglement op het bestuur ten platten lande. De bepaling der 1ste al. van het 4de der addit. artt. van de grondwet: »De heerlijke regten, betreffende voordragt of aanstelling van personen tot openbare betrekkingen, zijn afgeschaft» is stellig en onvoorwaardelijk, en moet dezelve dus gelden voor verbod, om die regten te erkennen of te laten gelden. Vermits alzoo de oorzaak der bedoelde recognitie is komen te vervallen moeten deze ook ophouden.

Arnhem, 8 maart. De uitvoerigheid van het verslag der zitting van de Tweede Kamer maakt het ons, bij onze beperkte ruimte, onmogelijk, het op te nemen. Wij laten hier echter dat gedeelte volgen, dat handelt over het openheid in de stambinding der organieke wetten.

De heer Duijmaer van Twist heeft, alvorens tot het in behandeling zijnde onderwerp over te gaan, naar aanleiding van hetgeen reeds door twee redenaars is in het midden gebracht, inlichting gevraagd nopens het tijdstip, waarop de door de grondwet bevolene organieke wetten zullen worden aangeboden. Spreker doet dit te eerder, naardien de minister van Binnenlandsche Zaken zich thans in de vergadering bevindt. Hij wenscht hiervan geene bepaalde interpellatie te maken, doch het zou hem aangenaam zijn, deswege ingelicht te worden.

De minister van Binnenlandsche Zaken beantwoordt dan laatste spreker, voor zoover betreft de door hem gevraagde inlichtingen betrekkelijk de organieke wetten. Hetgeen door dit geachte lid, zegt de minister, is aangevoerd, behoort in een engeren zin niet tot de orde van discussie, maar in een ruimeren zin is het goed dat deze zaak tot afdoening komme. — Ten aanzien nu van het door den spreker behandelde onderwerp kan de minister verklaren dat niemand haastiger is dan hij. Het zou hem onaangenaam zijn, wanneer hij in iets het verlangen der Kamer zou te leur stellen. Het zou hem bovenal onaangenaam zijn, wanneer hij het ongeduld, niet alleen der Kamer, maar ook van de natie omtrent dit punt zou te leur stellen of te leur gesteld hebben. Zoo er eenige te leur-stelling moge ondervonden zijn in de Kamer of daar buiten, dan zou de minister kunnen en woude, dat hij die te leur-stelling door de Kamer ondervonden, en het is hem aangenaam door het aangevoerde van den vorigen spreker aanleiding te vinden, aan de Kamer den loop der zaken te kunnen blootleggen. Toen de minister zijn werkkring aanvaardde, had hij zich voorgesteld, en ieder op zijn standpunt zou zulks evenzeer gedaan hebben, dat hij twee maanden zou behoeven, om eenigermate te huis te worden in den dagelijkschen gang van het bestuur, dat toch geen enkel oogenblik kon stilstaan. De minister had voorts gedacht, dat hij daarna terstond en onmiddellijk zich met de organieke wetten zou kunnen bezig houden. Toen echter heeft hij groote te leur-stelling ondervonden door eene ziekte gedurende zes weken, die hem helet heeft, niet in het beheer van het dagelijksch werk, maar in de behandeling der andere, groote en belangrijke onderwerpen, welke meer spanning van den geest vereischen. — Wanneer men nu in aanmerking neemt den tijd, dien de minister behoefde om vertrouwd te worden met den gewonen gang van zaken, en de ramp welke hem getroffen heeft, de ongesteldheid welke hem zes weken ontham, en wanneer men daarbij let dat ten gevolge der bestaande inrigting van het bestuur, vooral bij dergelijke werkzaamheden als de voorbereiding tot de organieke wetgeving vordert, men niet altoos ondervindt die ondersteuning, welke een minister moogt verwachten, zoodat men, tot voorbereiding van dergelijke werkzaamheden, langzamerhand andere organen zal moeten trachten te scheppen, — dan zal men moeten erkennen, dat zoo iemand te leur-stelling heeft ondervonden, dat hij, minister, in de eerste plaats moet zijn. — En nu zal hij zeggen, wat er tot nu toe geschied is en hetgeen er volgen zal, zonder met juistheid het tijdstip, waarop de organieke wetten zullen worden aangeboden, te kunnen opgaven. De ontwerpen nopens het kiesregt en de provinciale en gemeentelijke verkiezingen hangen als het ware te zamen, en hebben denzelfden census tot basis. Als voorbereidende maatregel zijn er bij koninklijk besluit vier commissien benoemd, waarvan twee hare werkzaamheden hebben afgehandeld; ter vijfde van welke andere het antwoord nog verwacht wordt. Dit ligt niet aan den minister. Brieven van rapport, zoo als men die zaken noemt, laat hij genoeg schrijven. De minister kan naar niet dwingen, maar men moet ook niet vergeten dat de werkzaamheden der commissien geene mechanische zijn. De minister zal hierbij ook niet toepassen, dat men hier te lande niet gewoon is snel te werken. — Nu hoort hij echter stellig te weeg te zullen brengen, dat de bestaande Provinciale Staten dezen zomer niet op nieuw zullen behoeven te vergaderen. Hij hoort de provinciale en de kieswet te gelijk te zullen kunnen aanbieden.

en dit zoo tijdig dat zal kunnen voorkomen worden hetgeen verleden jaar is geschied. Hij kan echter niet met juistheid het tijdstip der aanbidding bepalen, zoo lang niet alle commissiën zullen geantwoord hebben. De vergadering der algemeene commissie hangt van den minister af. Deze zal spoedig plaats hebben. Maar wat verder den loop van het onderzoek, b. v. bij den Raad van State, betreft, men gevoelt dat geen minister in staat is, bij voorbaat deswege iets op te geven en dus het juiste tijdstip der aanbidding te bepalen. Maar het stellig voornemen en de verwachting des ministers is, zoo tijdig aan de Kamer de provinciale en de kies-wet aan te bieden, dat, na de aanneming, men reeds dezen zomer eene nieuwe provinciale vertegenwoordiging kan hebben.

De heer *Donker Curtius* heeft met genoegen door den minister hooren uitspreken, hoe vele moeilijkheden in de daarstelling van wetten een ministerie ondervindt. Het is spreker aangenaam, dit gehoord te hebben uit den mond van den tegenwoordigen minister van Binnenlandsche Zaken. Hij hoopt, dat de Kamer thans deze denkbeelden meer zal kunnen beamen dan vroeger. Maar spreker heeft het woord gevraagd, opdat de Kamer uit zijn stilzwijgen niet zou afleiden, dat hij den weg, door den minister van Binnenlandsche Zaken ingeslagen nopens de samenstelling der kieswetten, zou goedkeuren. Waarlijk de ingeslagen weg is op verre na niet de kortste, en spreker wenscht ten deze geheel ongeprejudiceerd te blijven.

De minister van Binnenlandsche Zaken doet opmerken, dat men het eerste gedeelte van hetgeen door den vorigen redenaar is gezegd zou kunnen opvatten in dien zin, alsof hij, minister, de billijkheid, welke hij verlangt, niet aan een vorig gouvernement zou hebben verleend. Hij moet hierop antwoorden, dat uit zijn mond nimmer een aandrang is geschied op eene spoedige indiening van wetten. Hij heeft zich wel uitgelaten over het niet voldoende, over het niet volledige der wetten, niet over het tijdstip der aanbidding. — En wat betreft den nopens de kieswetten gevolgden weg, de discussie daarover komt eigenlijk thans niet te pas, maar wel na de aanbidding der voordragt. Maar het lid uit Almelo heeft gezegd, dat de gevolgde weg niet de kortste is. Doch de minister heeft gemeend niet den kortsten te moeten bewandelen, wanneer de langere beter is. De Kamer kan niet verlangen, dat de wetten zoo worden zamengesteld dat, om ze in korteren tijd af te werken, de goede samenstelling er onder leed. Men heeft gemeend alles te doen wat men kon, om tot eenen eenigzins vasten en redelijken grondslag voor de uitoefening van het kiesrecht te komen. Men heeft daartoe den weg ingeslagen, gelijk dit bij het besluit, houdende benoeming der commissiën, is geschied. De uitkomst zal, de minister hoopt dit, de goedkeuring der Kamer wegdragen.

STATEN-GENERAAL.

TWEDE KAMER.

Zitting van vrijdag 8 maart.

In de zitting van heden, zijn de beraadslagingen over het ontwerp van wet nopens de brieven-posterij voortgezet.

Nadat de beraadslagingen over het geheel van het ontwerp waren afgeleopen, zijn die over art. 1 (houdende het beginsel van het ontwerp) geopend. Verschillende amendementen zijn voorgedragen, die zijn verworpen, waarna het geheele eerste artikel is aangenomen, met 49 tegen 17 stemmen.

Tegen hebben gestemd de heeren: *Poortman, Donker Curtius, Costerus, Bommer van Poldersveldt, Hengst, Storm van 's Gravesande, van der Linden, van Hoëvell, Storm, Duijmaer van Twist, van Hasselt, Hugenholz, Weynaendts, de Morraaz, Reinders, Anemaet en de Fremery.*

Vervolgens zijn nog onderscheidene wijzigingen voorgedragen, welke tot nieuwe woordwisselingen en tot nieuwe amendementen hebben aanleiding gegeven. Daarna werd art. 2, zonder beraadslaging, met 51 tegen 15 stemmen aangenomen. De beraadslagingen zijn toen aangevangen over art. 3, en is, na nieuwe discussiën, besloten, de beraadslagingen over dat artikel en de verdere art. voort te zetten op aanstaanden maandag. In dien tusschentijd zal het ontwerp, zoo als het nu door de regering, na al de daarin gebragte veranderingen, wordt voorgedragen, worden herdrukt.

De heer *van Hall* heeft toen verlot aan de vergadering verzocht, om aan de ministers inlichtingen te vragen nopens de ontwerpen, die aan de Kamer zullen of moeten worden aangeboden. Dat voorstel wordt door den heer *van Dam* ondersteund, doch door den heer *Fokker* bestreden.

De heer *Groen van Prinsterer* heeft daarop verzocht, dat hem verlot werd gegeven, in verband met de mededeeling, gisteren door den minister van Binnenlandsche Zaken aan de Kamer gedaan, om aan de ministers eenige meerdere inlichtingen te vragen, nopens de mogelijkheid der tenuitvoerlegging van het 5de additioneel artikel der grondwet. De heer *van Hall* heeft zich aan dat voorstel aangesloten. De heeren *van Dam* en *van Twist* hebben het ondersteund. De minister van Finantiën heeft zich daartegen niet verzet. De heer *Poortman* heeft het bestreden. Ten slotte is met 39 tegen 24 stemmen het gevraagde verlot geweigerd.

De vergadering is gescheiden tot morgen, zaterdag, des namiddags te 3 ure.

Mengelwerk.

Varia.

's Gravenhage, 5 maart.

Hoe noodig het is, de geheele inrigting onzer gezantschappen en consulaten eene naauwkeurige herziening te doen ondergaan, dit weet iedereen, die zich, ook slechts eenigermate, met onze politieke aangelegenheden bekend gemaakt heeft. Hier bekleeden volstrekt afgeleefde personen onze gewichtigste zendingen; elders ontbreekt, ook bij krachtiger leeftijd, schier alle talent; ginds zijn, in spijt van plegtige beloften aan de Kamer gegeven, attachés, secretarissen, ongeëxamineerd ingesmokkeld; elders ontwaart men, ten spot van constitutioneele vormen, consuls-generaal, onder 's hands betaald uit gelden, die voor secretarissen werden bewilligd. Zonder regelmaat worden diplomatische rangen verleend, willekeurig worden zendingen toegewezen of overvuld gelaten; terwijl er wat de bezoldigingen betreft, noch regel noch eenheid bestaat. Zija er al in den laatsten tijd, na lang aandringen der Kamer, geringe verminderingen van buitensporige traktementen ingevoerd, dan hoort men de betrokkenen, alhoewel nog twee maal zoo veel bezoldigd als de Belgische gezanten van denzelfden rang, weeklagen over de besnoeiingen die zij ondergaan; aankondigen, dat zij hunne huishouding hebben opgebroken en gemeubileerde appartementen zullen moeten gaan betrekken! Ziedaar wat de landgenoot, die hen in den vreemde bezoekt, van hen hoort. Zij zouden hem gaarne ten eien vragen, maar hun traktement f 18,000, f 20,000, f 24,000, f 30,000 — veroorlooft hun geen *état de maison* meer!! En dat alles in residentiën waar Belgische diplomaten van denzelfden rang, op grooten voet leven van eene jaarwedde die de helft der hunne bedraagt. Men had gehoopt, dat het nieuwe gouvernement zich beijveren zou eene einde te maken aan al die dwaasheden en misbruiken, dat het de belangen eener goede diplomatische dienst en de gesteldheid onzer schatkist, die geene andere dan noodige uitgaven gedooft, hooger stellen zou dan persoonlijk consideratiën. Tot nog toe echter ziet men zich in die verwachting te leuren gesteld. 's Lands aangelegenheden blijven dienstbaar aan ministerieele conveniëntie; 's lands geld, 's lands tijd schijnen van weinig beduidenis te worden geacht, waar het gemak, de traagheid, de schroomvalligheid, de vreesachtigheid, de persoonlijke vriendschap of tegenzin eens ministers zijn betrokken! De ten dien aanzien bestaande inschikkelijkheid is zoo algemeen aangenomen, dat men herhaaldelijk zeggen hoort: Er moet dan toch ook wel wat tijd aan de regering worden gelaten! Alsof de bedoelde misbruiken niet overbekend en algemeen erkend waren! als of het zoo veel overleg kostte, uit te voeren wat reeds lang rijp ter uitvoering was! Tijd, veel tijd, wordt er dan telkens aan de nieuwe Excellentie gelaten; want het is slechts 's lands tijd; en geld, veel geld, gaat men inmiddels verspillen, want het is slechts 's lands geld. Eenen pligtvergeten zou men hem noemen, die, bezoldigd om de belangen van eenen particulier te behartigen, ten behoeve zijns gemaks, ten believe zijner vrienden, drie maanden lang zijnen cliënt dag aan dag, en gelden op gelden deed verliezen; maar zoodra het een minister is, die zulks doet, zoodra het slechts 's lands geld en 's lands tijd is, wat bij zijne pligtsverzeking te loor gaat... Oh! dan krijgt de zaak een gansch ander aanzien; dan zwijgt, dan bukt men zich eerbiedig; want een minister, die zoo veel gunsten kan uitdeelen, die zoo veel verwanten en vrienden kan bevoordeelen, die zoo veel nadeel kan toebrengen, van dien wacht men en moet men wachten tot dat hij de ure rijp acht om niet langer kostbare tijd en duur opgebragt geld — wel te weten altoos des lands — kwistig te loor te laten gaan. Wij zijn oud genoeg geworden, in het land onzer vaders, om dit welkomen te weten; en wij verwonderen ons dan ook geenszins, dat men den opvegerden heeren rechtvaardigt zoo rustig voorrijpen laat voor zijn pensioen. Dit toch schijnt inzonderheid de roeping onzer ministers van Buitenlandsche Zaken te wezen. Dit is het hoofdzakelijk; dit is in alle gevallen het minst schadelijke, wat door hen sedert de optreding des dooven valkdragers (1), die aan den heer VAN DAM en een paar andere leden der Kamer zoo veel ergernis gaf, werd verrigt. Zij rijpten voor hun pensioen, kan hun algemeen grafschrift wezen; en hun *otium cum ... indignitate*, werd zeer zelden gestoord.

Gesteld nu echter — onze lezers zullen wellicht lagchen

(1) Toespeling, vermoedelijk, op de bekende schilderij, voorstellende de plegtige begrafenis van Z. M. WILLEM II, waar men in den lijkstoet bemerkt: den generaal-majoor DE LA SARRAZ, oud-minister van Buitenlandsche Zaken, dragende den Valk; en in eene noot leest:

't Penseel maalt dooven Lazaar af;

Wat bijschrift zal de Nanicht geven?

Dat hij een uit was heel zijn leven;

Dat hij een valk droeg naar het graf.

over de vreemde onderstelling — doch het is dan ook slechts eene bloote onderstelling, eene onderstelling *in vacuo* — gesteld, een minister van Buitenlandsche Zaken wilde eenmaal tot eene reorganisatie onzer diplomatie overgaan, en door eene doelmatige regeling der bezoldigingen op eene billijke en met de gesteldheid onzer finantiën overeenkomstige wijze, in eene goede behartiging onzer buitenlandsche belangen voorzien, zoo zou het daartoe eene eerste noodwendigheid zijn dat de bestaande pensioen-wet buiten toepassing gesteld wierd op de diplomatische en consulaire agenten, of dat althans de minister zelf aan de betrokkenen, buiten hun, door de pensioen-wet te reduceren traktement, zoo veel toelagde als hen voor het pensioen-fonds zou worden gekort. Anders is het onmogelijk het eijfer der jaarwedde overeenkomstig de wezenlijke behoefte des diplomatischen of consulaire agents, zonder aanzien van persoon te bepalen. De bedoelde korting is bij de diplomatie, des te ongepast naarmate de bezoldigingen, uit hoofde der nuttig gekeurde representatie, hooger gesteld zijn en derhalve de korting voor het pensioen-fonds aanzienlijker is. Gesteld, b. v. men acht te Parijs een tractement van f 20,000 voor onzen gezant noodzakelijk; dan is het immers onzin, te verlangen dat hij gedurende de eerste vijf jaren met f 16,000 evenzeer beantwoordt zal aan wat men van hem verlangt? Ware daarentegen eene som van f 16,000 genoegzaam, dan zou het immers weder geld-verspilling zijn, de jaarwedde op f 20,000 te bepalen? Wat dus gedaan?

Het best wellicht ware, het tractement te beschouwen als eene som die door den diplomaat aan zijne dienstbetrekking behoort te worden besteed, en daarentegen een gering pensioen te bepalen, onveranderlijk, zonder eenig aanzien van persoon en nooit te erlangen dan na eenen diensttijd van minstens tien jaren.

Zoo zou men kunnen vaststellen als pensioen van eenen gevolmachtigden minister f 3000; van eenen minister-resident of zaakgelastigde f 2000; van eenen raad van legatie f 1500; van eenen secretaris f 1000.

De som, aan diplomatische pensioenen te betalen, zou, wierden er althans geene diplomaten als in den blinde en zonder waarborgen van kunde en geschiktheid aangesteld, gering wezen; naardien en weinigen eenen ouderdom bereiken die hen ongeschikt maakt voor diplomatische dienst en zij, die in dat geval komen, er niet lang in blijven.

Een gezant of zaakgelastigde, die op zijn 70ste jaar gepensionneerd wordt, en 5 of 6 jaar lang pensioen blijft trekken, wat zou hij het land aan pensioen kosten? Vijftien of achttien; tien of twaalf duizend guldens. Maar daarentegen is dan ook, gedurende zijnen 30—40 jaren diensttijd zijn traktement slechts zoo hoog gesteld, als zulks ter behoorlijke dienstvervulling noodig was. Terwijl en eindelijk, tegenover éenen gezant of zaakgelastigde, die, uit hoofde van ouderdom, zal moeten gepensionneerd worden, wel minstens drie of vier zullen wezen, die vroeger ten grave gaan. Wel beschouwd, zou het dan niet alleen veel logischer, maar ook veel oecomischer wezen, aan iedereen diplomaat zijn tractement voluit te betalen; het zoodanig te stellen, dat hij er betamelijk van leven kon; te verlangen, dat hij het werkelijk verteerde en gevolgelijk hem dan ook, tegen een op gevorderden leeftijd gegeven eervol ontslag, een matig pensioen te verzekerden.

Het schip *Holland* zinkt.

*Ich weiss nicht, was solls bedeuten,
Das ich so traurich bin?
Ein Märchen aus allen Zeiten,
Das kommt mir nicht aus dem Sinn.*

Nog altijd herinner ik mij eene plaat, die ik als kind in handen kreeg en die eenen indruk op mij maakte, die later nooit is uitgewischt. Hij stelde eene episode voor van (of liever na) den slag van *Boggersbank*: het zinken van het schip *Holland*. Het schip *Holland* had zich in den strijd dapper gekwetst en zijnen naam met eere gehandhaafd. Na den slag bemerkte men, dat het in zinkenden toestand was; het had zoovele grondschoten bekomen, dat het met de ijverigste inspanningen, niet meer boven water te houden was. Men was genoodzaakt het schip te ontruimen; de gekwetsten die men vervoeren kon, werden medegenomen; eenige zwaar gewonden moest men aan hun lot overlaten. Het was dien dag broeiend heet geweest; tegen den nacht kwam een zwaar onweder opzetten en te twee ure, toen het onweder op zijn heftigst was, zonk het schip *Holland* in de diepte.

Dit oogenblik had de teekenaar voor zijn schets gekozen. Of het opzet was of toeval, dewijl het ontwerp onder de bewerking van de teekenaar hem zoo zeer aangreep, dan wel of het eenvuldig het spel eener opgewekte verbeelding was; maar er lag over het geheele tafereel iets onbeschrijfelijk treffends en weemoedigs. De zee is voorgesteld kalm, maar het is de kalnte van onderdrukte hemming; zwoegt onder den druk eener loodzware, onafgebroken lueht! Op den achtergrond zie men de laatste de laatste beet het verlaten. Het schip is voorgesteld, nog ten halve boven water, maar toch reeds zooverre go-

daad, dat alle redding onmogelijk is. Langzaam en statig gaat het zwaren onvermijdelijken ondergang te gemoet; de aan horden geschotene zeilen en de beelde slap nederhangende vlag, toonen, dat het met eere te gronde gaat. Achter op den spiegel verheft zich de Hollandse leeuw nog juist boven de golven. Onder de plaat staan de eenvoudige woorden: *Het schip Holland zinkt.*

Een zinkend schip heeft, vooral voor ons Hollanders, altijd iets treffends. Wij verliezen ons nog zoo gaarne in de droomerijen van vroegere dagen, toen de Hollanders de meest geliefde zonen der zee waren. Wij vleijen ons nog zoo gaarne met de gedachte, dat het ras der MICHEL ADRIAAN'S niet uitgestorven is onder ons. Een oud schip, dat zijne vlag met eere gevoerd heeft, ten laatste, in den nacht na eenen heeten strijd, onverwonden en met roem bedekt, onder zijne vlag, te gronde te zien gaan, is treffend, maar niet stuitend. Wat kon het oude schip beter wenschen, dan eenen eervollen dood, na eenen eervollen strijd? dan te vergaan met de vlag, onder welke het zoo dikwerf gezegevierd had? *'t is a consummation devoutly to be wish'd.*

Maar er lag iets meer onheilspellends in dat tafereel. Die schets, en dat onderschrift: *Het schip Holland zinkt*, waren als eene sombere profetie. Ondanks zich zelven kon men niet nalaten, in het oude zinkende schip het beeld te zien van dat eens zoo krachtig gemeenebest, welks naam en wapen het voerde, en men vermogt het bijgeloovig denkbeeld niet te weren, dat het eenzaam en verlaten *Holland*, dat onopgemerkt in hetzelfde element, dat eenmaal het schitterendste tooneel zijner daden was, wegzonk, het voorteken was van het naderend lot van het verzwakte, wrakgeschoten, gemeenebest.

Dikwijls viel mij, in latere jaren, bij het gadeslaan der eindeloze, elkander opvolgende reeksen van onbedreven regeerders en moedeloze geregeerden, de sombere schets van het arme, verlatene, *Holland*, uit de dagen mijner kindsheid, in, en vroeg ik mij af: Is het dan waarlijk zoo? is de tijd daar die het noodlottig onderschrift: *Het schip Holland zinkt*, tot waarheid maakt?

Eindelijk — eindelijk, scheen de dag gekomen, dat de *Holland* eenen bevelhebber harer waardig ontvangen had; het oude schip scheen stevig genoeg, onder een bekwaam hoofd en eene vaste hand, eenen nieuwen togt te wagen. Zouden wij ons bedrogen hebben? kan zelfs het bekwaamste hoofd en de meest vaste hand het schip niet meer sturen? is het schip zoo reddeloos geschoten? de manschap zoo uitgeput? De lekken nemen onrustbarend toe en de reddende hand laat zich lang wachten.

Indien het eene met een, zooals voor staten als *Holland*, dat op *Engelsch* en *Fransch* verkrachtigen, mannelijken leeftijd, onderdom en verval, met uitputting en dood volgt; wanneer het oude schip met geene menschelijke kracht meer te behouden en het oogenblik daar is, dat geene zee-manschap meer redden kan; wanneer het eindelijk, uitgemaakt is, dat het schip *Holland* zinken moet, welnu, dat het zinke, maar dat het zinke, zoo als aan het schip *Holland* past: met eere, met ongeschonden vlag, als een afgemat strijder, dood-bledende aan ongeneeslijke wonden, niet als de uitgeteerde suffende grijsaard, den dood stervende van uitputting, onvermogen en magteloosheid.

Het zinkend schip in de haven te brengen, kan men van den bevelhebber niet vergen, maar wel te zorgen, dat het met waardigheid zinke. Noch *wanlopen* wij niet, maar wij voeden *vrees*. Terwijl het water steeds wast, blijven de lekken ongestopt. Waakt, dat niet de voorspelling waarheid worde en het onderschrift: *Het schip Holland zinkt*, blijke profetisch geweest te zijn.

Ingezonden Stukken.

Aan de Redactie.

De 40 Pyreense bergzangers, wier aangekondigd concert laatstleden dinsdag avond in het Liedertafelgebouw *Musis Sacrum*, te dezer stede een algemeen bijval heeft gevonden, hebben woensdag morgen te negen ure zich, voor een zeer talrijk opgekomen publiek, in de St. Walburgskerk, bij gelegenheid eener zingende dienst doen hooren, en te twaalf ure in de Gasthuiskerk. Hun zuiver, harmonisch gezang, schoon de eerste tenor, door ongesteldheid, was verhinderd daaraan deel te nemen; de solo's door den eersten baszanger, tweeden tenor en den altzanger, herhaaldelijk voorgedragen; het geheele welbezette personeel verrukte kunstenaars en dilettanten. Wij stemmen dan ook volgaarne toe, dat hetgeen de *Leeuwarder Courant* van 18 Maart ten hunnen opzichte heeft medegedeeld, met betoogde beoordeelaars eenparig verklaard, dat zulke indrukwekkende, harmonische zangdiensten, zeer gewaardeerd worden. Maar die getuigenis en de vermelding gewaagden, den verdienstelijken directeur, den heer A. ROLAND, in andere steden onzes vaderlands, ook te Arnhem volgaarne verleend, en niet alleen ten bewijze huns verworven werkamten testimonia's van Jerusalem,

Egypte, Constantinopel, Caïro, en de meest voldoende geluigsschriften van het Weener-hof, van Warschau, Moscou, Koppenhage, Londen, Parijs, Brussel, 's Hage, enz. enz., door ons in oogenschouw genomen, betesigen hunne beroemdheid volkomen.

Het is onwaar, dat zij in protestantsche kerken katholieke gezangen voordragen. Zij dragen daár niets voor dan pastorale, dat is christelijke Gods-dienstige gezangen, waarvan wij aanhoorders waren.

Aangenaam zal het ons zijn, bovenstaand artikel, ter hunner aanbeveling, in uw eerstvolgend nummer te zien opgenomen van EEN DILETTANT.

ERRATUM.

In de advertentie van den heer A. de Bruin in ons vorig nummer, wordt de trekking der loterij opgegeven op 18 April, moet zijn 18 MAART.

Advertentiën.

Den 13den Maart 1850 en volgende dag, telkens aan te vangen des morgens te 9 ure, zal men te *Velp*, ten sterfhuize van Mevrouw de Wed. BURLAGE, ten overstaan van den Notaris VAN ROSENTHAL, verkoopen:

Eenen volledigen en wel onderhouden INBOEDEL, bestaande in velerhande Mahonij- en andere houten MEUBELN, SPIEGELS, PENDULES en SCHOORSTEEN-ORNAMENTEN, BEDDEN, DEKENS, MEUBEL- en andere GORDIJNEN, VLOERKLEEDEN, eenig ZILVERWERK, Oost-Indisch en ander PORSELEIN, mitsgaders TAFEL- en BEDDEN-LINNEN.

††† Op Woensdag den 13den Maart 1850, †† des morgens te 10 ure, en volgende dagen, zal aan het Vendu-Huis alhier publiek worden verkocht:

Eene groote hoeveelheid MANUFACTUREN, waarbij eenige duizend ellen MORÈS, DAMAST, NETELDOEKEN en MEUBELSITSEN, alle van de laatste patronen; LINNEN, PELLEN, DIMET en wit KATOEN, FLANEL, MOUSELINE DE LAINE, uitmuntend TAFELGOED, echte Fransche CHALONGS, zijden en Oost-Indische crèpe DOEKEN, FOULARDS van verschillende soorten, LAKENS en BUKSKINS en eene Mandarijne MORGENJAS etc. etc.

Te zien daags vóór den Verkoop.

PS. Door de groote hoeveelheid kunnen bij dezen verkoop geene andere noch dergelijke goederen bijgebracht worden.

Boekverkoop.

Op Maandag den 11den Maart 1850, des namiddags te 5 ure, zal door den Boekhandelaar W. J. KRUIJT, te Arnhem, verkocht worden: Eene verzameling BOEKEN, waaronder belangrijke werken voorkomen.

Voor eene volgende Auctie, kan men steeds BOEKEN, PLAATWERKEN enz. bij den Verkooper inzenden.

TE HUUR, tegen 10. Mei, een Logeabel HEERENHUIS, staande over het Station bij den Utrechtschen Straatweg, No. 123, op eenen zeer aangenaamen stand bij Arnhem, met ruim uitzicht van voren en van achteren, bevattende 9 KAMERS, allen Behangen en Geplafonneerd, zoo boven als beneden, met MARMEREN GANG en SCHOORSTEENEN, KEUKEN, Kelder en ruime ZOLDER, met WEL- en REGENWATER, daarachter geleegte TUIN, met MANGELHUIS en BERG-PLAATS. — Met franco brieven te bevragen, bij den Eigenaar J. M. RER.

Een HEERENHUIS en TUIN TE HUUR, bestaande uit drie Behangen KAMERS en SLAAPKAMER, MEIDEN-KAMER, KEUKEN, Kelder en ZOLDER, gelegen op het aangenaamste der Stad, aan de Markt te Zevenaar. — Te bevragen bij TH. F. DITZ-HUIZEN, Bakker aldaar.

Tegen behoorlijk Salaris, wordt op een Kantoort hier ter stede gevraagd, een JONGELING van de Protestantische Godsdienst, niet beneden de 15 Jaren oud, goed kennende Schrijven en bekend met de Hollandsche en Fransche taal.

Adres met franco brieven onder Letter A, bij den Uitgever dezer.

Genootschap voor Landbouw en Kruidkunde TE UTRECHT.

TENTOONSTELLING VAN PLANTEN enz., in de Zaal naast den Schouwburg, op 16, 17 en 18 Maart 1850, van des morgens 9 tot des namiddags 5 uur. ALGEMEENE VERGADERING Dingsdag 19 Maart, des namiddags te 1 uur.

Koninklijke Geotrooijerde STROOHOEDEN-FABRIEK,

Koningstraat, No. 18, te Arnhem.

Les soussignés ont l'honneur d'informer le public qu'ils viennent d'établir en cette ville une FABRIQUE DE CHAPEAUX DE PAILLE en tous genres, tels que CHAPEAUX D'ITALIE, D'AGREMENT, DE FANTASIE ET PAILLE DE FRANCE, au goût le plus moderne et des meilleures qualités.

Ils lavent à neuf par les meilleurs procédés et changent de forme les Chapeaux de Paille de tous genres. Ils osent espérer d'obtenir la confiance des Dames qui voudront les honorer de leur présence.

GEBRS. ROSSAT, Opvolgers van J. P. FOWARGE.

STOOMVAART VOOR DEN NEDER- EN MIDDEN-RIJN. DUSSELDORPSCHE MAATSCHAPPIJ.

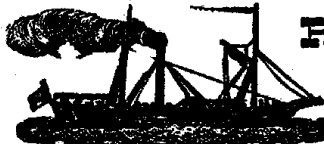
AFVAARTEN VAN 10 MAART 1850.

Van Arnhem naar Rotterdam: des Dingsdags, Donderdags en Vrijdags, des morgens circa te 9 ure. Van Rotterdam naar Arnhem: des Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags, des morgens te 6½ ure. Van Arnhem naar Dusseldorp: des Maandags, Woensdags, Vrijdags en Zaturdags, des namiddags te 3½ ure.

In verband met de DAGELIJSCHES Vaarten insschen Dusseldorp en Keulen, de DRIEMAAL DAGELIJSCHES tusschen Keulen en Coblenz, de TWEEMAAL DAGELIJSCHES tusschen Coblenz en Mainz, en de DAGELIJSCHES tusschen Mainz en Mannheim.

Nadere inlichtingen geven de Agenten. Te Arnhem de Agent

C. BALCK.

RIJN- EN IJSSSEL-STOOMBOOT-MAATSCHAPPIJ.

Dienstregeling voor de maand Maart.

Beginnende met den 15den.

Van Kampen: Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, des morgens om 6 uur. Van Arnhem: Dingsdags, Donderdags en Zaturdags, des avonds circa 8 uur. Van Emmerik: Zondags, Woensdags en Vrijdags, des morgens om 7 uur. Van Keulen: Maandags, Donderdags en Zaturdags, des avonds om 5 uur. Van Dusseldorp: Zondags, Dingsdags en Vrijdags, des morgens om 7 uur. Van Arnhem: Maandags, Woensdags en Zaturdags, des morgens om 7 uur.

Marktprijzen.

ARNHEM, 8 maart.

Oude Weit van f0.00 tot 00.00; Nieuwe van f6.15 tot 8.15. — Rogge van f3.80 tot 4.15. — Boekweit van f4.25 tot 4.50. — Garst van f3.50 tot 4.00. — Friesche Haver van f0.00 tot 0.00. — Voerhaver van f2.20 tot 2.40. — Witte Boonen van f0.00 tot 0.00. — Paardeboonen van f4.20 tot 4.60. — Graanwe Erwtten van f0.00 tot 0.00; Groene van f0.00 tot 0.00; Gele van f4.50 tot 0.00. — Koolzaad van f0.00 tot 00.00; Avelzaad van f0.00 tot 0.00; Klaverzaad van f0.00 tot 00.00. — Aardappelen van f1.10 tot 1.40. — Boter van f0.50 tot 0.60 het pond.

Broodzetting.

ARNHEM, 9 maart.

Roggebrood. Een Roggebrood van 5 pond . . . f0.37. » dito » 3 » . . . » 0.22. » dito » 2 » . . . » 0.15. » dito » 1 » . . . » 0.07. Fijn Tarwebrood. Het pond Fransch of Vloerbrood . . . f0.33. Fransch of Vloerbrood 4 oncen . . . » 0.13. dito » dito 3 dito . . . » 0.10. dito » dito 2 dito . . . » 0.06. Het pond Wittebrood of Weggen . . . » 0.29. Wittebrood of Weggen 4 oncen . . . » 0.12. dito » dito 3 dito . . . » 0.09. dito » dito 2 dito . . . » 0.06.

Waterhoogte te Arnhem.

Den 9 maart 2 El 4 Palm 4 Duim; gew. 0 D. gev. 6 D.

Deze deser courant is f5 in de drie maanden. Afzonderlijke nummers 10 cents. Advertentiën van één tot vijf regels f1.00. Voor elke regel daarboven 20 centen, behalve 25 centen zegelrecht voor elke plaatsing.

Te Arnhem, bij G. J. THIEME, Boekdrukker.